

PEPSAVER

MARS

-1913-

10
cts

LA GUTENBERG

TALLERES DE
TIPOGRAFÍA

Salvador Giner, 19
VALENCIA

LIBRERIA ESCOLAR

LIBROS DE 1.^a Y 2.^a
ENSEÑANZA :: ::

TRABAJOS DE IMPRENTA, LITOGRÁFIA
Y ENCUADERNACIÓN

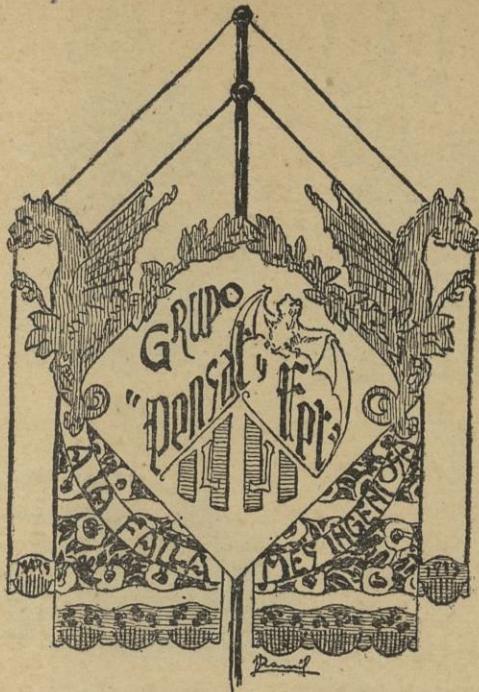
VICENTE MARCO FERNANDEZ

Material y efectos para escuelas y colegios :: Cartapacios gráficos y caligráficos :: Papel para letra española, vertical, inglesa, redondilla y gótica :: Estuches de papel y sobres, etc., etc.

Mar, núm. 26

Teléfono 904

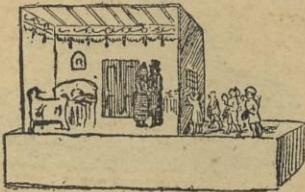
VALENCIA

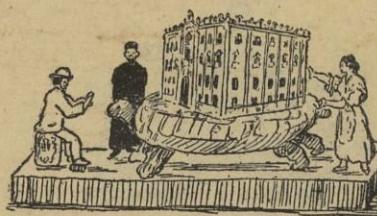
Al presentarse atra vegá
al públic, PENSAT Y FET té
a molt d' honor el saludarlo
de nou y pregarli modèsta-
ment l' acullixca en agrado.
Y ara, lector, gira si 't plau,
la fulla; y observa, y llig, y
medita....

Apunts de les falles d'enguany

HERNÁN CORTÉS

PRINSIP ALFONSO

CUBA Y CORSET

JAI-ALAI

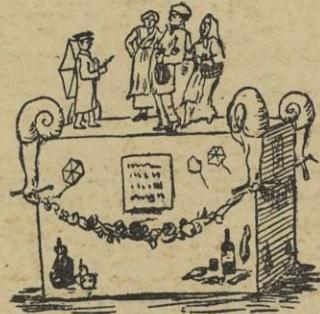
JERUSALÉN

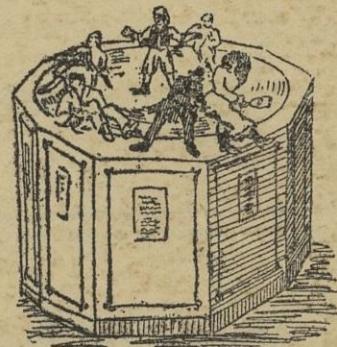
P. CONTRAST

COMEDIES Y TERTULIA

TSIA. ARRANCAPINS

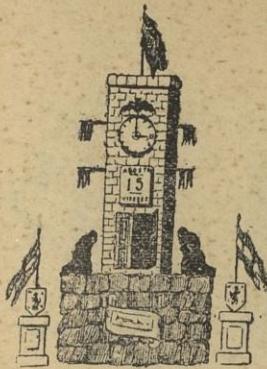
CORSET Y SEVILLA

P. SAN MIQUEL

CARRER DE RIPALDA

LLIBERTAD, TSIA, CALABUIG

P. ABRE

S. VICENT, EXTRS.

CORSET Y CÁDIS

P. SAN GIL

P. MOSÉN SORELL

SOQUEROS

ESPINOSA

BENIMACLET

SOROLLA Y T. HOSPITAL

GRASIA Y TORN S. GREGORI

P. PELLICERS

P. SAN BULT

TORN HOSPITAL

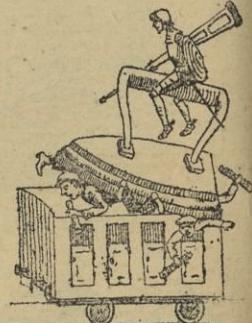
POETA QUEROL

P. DEL ANGEL

MTRÉ. AGUILAR Y M. PERELLÓ

P. ARENAS (RUZAFÁ)

Tenim notícia, a hora que no' ns es ya possible fer el grabat, de que en les plases de Collado y de Tòros se planten també falles :: ::

ORIGE DE LES FALLES

LES falles, com a manifestació popular de festa y alegría, son cosa molt antiga: no les portaren ni moros ni alarbs a Espanya; que molt enáns qu'ells, ya els primitius pobladors de la península tenien ben arrahilada esta tan natural com antiga y molt festera costum, desde 'ls temps originaris y fabulosos de la Història.

Durant la Etat Mitjana va aquella extendres més y més, acullintla nostres pòbles com a festeig anunciador, en especial de les grans solemnitats, en les primeres hores de la nit immediatament anterior a la festa gròssa.

Lo Grèmi de fusters, que, com tots los demés oficis manuals de nostra ciutat, s'habia constituit enáns que tot en almoyna, es dir, en corporació religiosa y benèfica, y seguia baix la invocació y lo místic patronat de Sant Jòsep, sent com era tan numerós y tan important, tan ric y tan devòt d'un Sant que tots los fusters consideraven com ver y benefit antecesor de son mestraje, ja podrà presumirse si cascún any, en lo dia de son Titolar, hauria de dispòndre y de fer pòc gran y roidosa la festa y la revòlta.

Les falles, en qui tensa de sòbra soquets y tròsos de cabiró, de estelles y borrumballes, no podien faltar, y elles, efectivament, foren y constituiren tots los anys, lo festeig típic y repetit de la festa dels fusters, al arribar la diada de Sant Jòsep.

Pero un'atra circumstancia va contribuir encara més a mantindre lo gust y la afició a les falles en la vesprada de dita solemnitat; perque en este dia acabaven sempre, per antiga costum, los d'este Grèmi la temporada de vel-lar en les fusteries, acabades ya les curtes jornades del ivern. Pera trevallar durant les nits, s'havien de enllumenar en cresols d'oli, y pera lo bon repartiment de les llums, com pera mantenreles y servirsen d'elles en tota comoditat, tenien en tots los obradors la vella y molt barata costum de construir uns a manera de cavallots, de puntals apertjats, sostinguts en tres pès, que s'anomenaven *pelmòdos* y eren acolcats assí y enllá, entre'ls bancs, pel mig y en los racóns de tota la fusteria.

Pos bé; aquests pelmòdos, mòbles inútils y destorbadors, cuant la vèl-la era acabada, eren, en vindre Sant Jòsep, lo principal y més típic aliment de la festera falla.

Més tart, encomensáren a posar *nanos* mal fets y figures d'animals, clavats damunt les falles, y en los primers anys del segle XIX, que sapiam, fon ya l'aparició, en la plasa de les Barques—si no recorde mal—d'una falla revestida de paper, en una figura de *manola* dalt, molt ben trasada, tal com ara, ya més perfeccionades, s'acostumen a fer més artístiques y aparatoses.

LA FALLA DEL MICALET

I

M'AGRADA pèdrem y emboscarme per les hòrtes valencianes, lo mateix cuant lo sol lluix esplendorós, o la vergonyosa lluna plateja la plana, que cuant es nit fosca y sòls lluixen les estrèles sa llum lluntana...

Pero singularment me plau seguir les florides sendes y bordejar les cequies capdaloses en l' hora de la tardor, cuant los últims resplandors del dia van fonentse en les primeres blaves negròrs de la nit y parpalleja en l' immensitat Véspero, la radiant estrèla de la vesprada, com jòya de regina pressa sobre mantell imperial.

Y en aquell' hora de mistèri y de poesia infinit, se giren mos ulls enamorats sempre cap a la regina de mos ensòmits y de mos amors, la gentil Valencia, que retalla confusament els contorns de ses cúpules, campanars, torres y palaus, sobre 'l blau cèl.

Y en aquell' hora de mistèri y de pau el milacre se fa tots los dies y yo 'l busque enamorat sempre del mágic espectacle.

Es que, de sobte, ans de qu' els perfils y contorns de la ciutat volguda se borren y fònguen en la negror de la nit, brolla la llum per tots los àmbits, dalt y baix, per dreta y esquerra y una alba esplèndida allumena y rodeja la gran masa de la ciutat, que no's pèrt als ulls humans en la negror de l' hòrta que la cerca, y dòrm cenyida y velada per elèctriques cortines iluminoses que vòlten son tålem de sultana y sos ensòmits de deessa moderna...

Y mos ulls la vehuen dormida y la anyòren sempre y la busquen allí ahon dòrm entre l' alba de llum rojenca y fastuosa que la defén de lesombres de la nit.

II

¡Cuánt diferents estos temps de progrés y de llum, d' aquells atres pasats, en els que les ciutats tenien per únic allumbrat els fanalets dels retaules de les capelletes dels carrers y per única salvaguardia y protecció la clàssica ronda d' aguacils!

Entones, a l' hora de la queda, s' encenia una falla, totes les nits, dalt del Micalet; y cuant brillaba *la afumada*, que així se dia tal falla, tot lo mon se retiraba a ses cases tancantse en pany y clau... y la ciutat quedaba desèrta, freda, dormida, fonguda en los brasos tenebrosos de la nit, borrada de la vida, hasta que al

s' endemà lo sol fastuós de Llevant mostraba a nostra sultana despereantse del pesat ensòmit de mòrt, entre les hòrtes esmeraldines y els tarongers cuallats de flòr...

¡Benehits temps éstos de llum y progrés en els que, al vore a Valencia dormida entre lluminoses cortines enlluernadores, recordém com un mal ensòmit aquells atres en que era tot un símbol *la afumada*, la històrica falla que totes les nits brillava un moment dalt del Micalet!

Joseph Serret Mestre

ATRA VOLTA SERÁ...

Sinyors de PENSAT Y FET:
Per més que me sap molt mal
fer un desaire a ningú,
vostés me dispensarán
si no'ls envíe el verset
que m' havien demanat
pa el folleto de les falles,
perque... si he de serlos franc,
en ca que me dihuen Pepe
y em precie de valenciá,
a mí'm reventen les falles
y els bonyols no'ls puc tragat,
desde que 'm pasá una feta
en uns tíos desahogats
qu' es ficaren a falleros
allá en lo meu vehinat.

Entre Manolo el talliste,
Micalet el del estanc,
Fulgencio el ultramarino
y el peluquero Tomás,
junt en Mariano el fuster,
y el pintoret Baltasar,
projectaren una falla,
ixqueren a demanar,
replegaren trenta duros,
y la vesprá del meu Sant
en lloc de plantar la falla
se 'n anaren a dinar
al Grau, a casa El Chufero,
a costes del vehinat,

y allá a les nou de la nit
amanegueren bufats.

Ecls dorgueren en l' Asilo,
pero a mí ningú 'm torná
aqueell duro d' Amadeo
que 'm tragueren pa fartar,
y al vore l' engany aquell
vaig pendre un disgust tan gran,
que tinguí una pasacòlica
dels bonyols que 'm feren mal
y desde entonces a hui
no 'ls ha tornat a tastar;
y nomenarme les falles
resulta pera mí igual
que nomenar el cordell
en la casa del penjat.

Con que, diguenme vostés
si tindré rahó sobrá
pa, en cá que me diguen Pepe
y em prècie de valenciá,
dir que 'm reventen les falles
y els bonyols no 'ls puc tragat.

Perdonen, pues, no 'ls escriga
sobre un assent per mí odiat
y en tot lo demés que vullguen,
sápien poden demanar,
que si tinc temps y salut,
un'atra volta será.

12 Mars 1915.

FINAL DE FESTA...

APUNT, PER M. SIGÜENZA

¡LA TRACA DE LA FESTA!

Es alegria y es soroll de vida, la traca!
És una rialla de festa; y amb el seu esclat joyós,
romp la monòtona tranquilitat de tots los días.

La sotragada dels nyervis que fa la traca, serveix pera
cridar més fòrt, y tots els pits s' eixamplen, y el fum sem-
bla fum de glòria bòja, y tots els llavis criden: ¡Vixca..!

Dihuen qu' el espectacle de la traca es mòro; que sem-
bla una reminiscència de les festes morunes, quant esta
gent corre la pòlvora.

Pero els que això dihuen, no saben que es també als
pòblos del Nort, als països de boires, y de fret, y de civili-
zacíó metòdica, ahont també prenen gust en el disparo de
tròns formidables; solament (y vaja això en ventaja pera
nosaltres) que eixes festes de pòlvora en terres del Nort,
se fan amb tròns secs, de sobte, de roïdo aspre, violent,
plé de brutalisme...

¿Cóm podria ser allò el xiscle alegre de les «ixides» lle-
vantines, ni la sorollosa simpatia de la traca en les nòstres
expansions? Ni es allò el soroll vivent, animat, de la traca
valenciana; perque la nòstra traca no es violenta, ni brutal,
sino que es una vivisima carcallada de llums, d'esclats,
d'aturdiment joyós, d'oblit de sí mateix, y, sobre tot, es la
traca *una veritat*.

No fa mal, commò y dona alegria. Podéu pensar si això
es hesmós. ¡Donar alegria! ¿Hi ha cosa més estimable en
este mon d'afanys?

Ya patíam prou de gents mentidores, de paraules d'amor
que son falses, de promeses que se profanen, de personajes
que son una mentira vivent. A tots éstos els fa fugir la traca,
perque la traca es soroll de veritat y de vida.

Per ahí veyém escriptors carrinclóns que volen els tingám
com a gènies; músics d'acordeó que volen els tingám
com a mestres; pintors de catxerulos, que s'endúen prémis
en concursos oficials y no son sino calamitosos embruta-
llènsos... Pera tots eixos falsos artistes, se fa necessaria
una traca qu'els fasa fugir, com fa fugir la traca a les dones
pòc valencianes y als pòbres d'espírit.

Si dihuen que la traca es cosa que sòls fa soroll y fum,
com en els discursos de mi: diré que no es veritat: la
traca fa algo més: templa els nyervis. Y aquells discursos,
sovint no fan més que destemplarlos.

Per lo tant, mentres tingám eixa veritat de la alegria,
¡la santa alegria!, que mos pòrta la traca; mentres els seus
esclats fasen que els ulls brillen y palpitén els còrs plens de
vida; mentres la festa necessite una remor de veritat, la traca
tindrà una rahó de ser.

Y si ella fa espantar les melengies, y ens fa oblidar la
maldat de les gents, encara que siga sòls per un instant,
haurém de cridar agrahits: ¡Vixca la traca!...

Rogèli Chillida

L'ARRIBADA A LA PATRIA

En lo dia de les Falles

Fragment del poema dramàtic,
inèdit, "La Falla de Visanteta"

VALENTÍ:

Quan a les platjes llevantines
nava acostantse 'l gran vapor,
y divisava entre boirines
la terra ahon va tot mon amor,
sentí que 's tornava dia
la negra nit del meu cor,
y ple de fonda alegria
vaig esclafir en un plor.

Després t' he vist, ¡oh Patria amada!,
bella y gloriosa com ninguna;
t' he vist pel sol illuminada
y pel misteri de la lluna.

He mirat l'horta lluint joyosa
perpètues gales primaverals,
y la meua ànima, de goig commosa,
s'ha inondat tota d'himes triomfals.

Pero mes ancies son colmades
que ya he mirat tes maravelles
y he vist les torres extasiades
a la vesllum de les estrelles.

En lo mantell de la Patrona
he posat òr y diamants.
Y en lo Pohuet, que salut dona,
preguí al Patró dels valencians.

Y ha amaneixcut este dia
de la ditja missatjer.
Y un monument d'alegría
s'ha alsat en cada carrer.

Y per cantar de les falles
les solemnes ironfes,
la donsaina y les rondalles
destrenen ses melodías

La traca esclafix roidosa
entre crits y aplaudiments.
S'òmpli la festa gloria
d'un esclat de goig inméns.

¡Ay si la veu yo tinguera
del gran Cisne valenciá!
¡Ay, si polsar yo sabera
l'arpa que Píndar polsá!

Feta d'amor y poesía
una bandera yo alsarfa
per proclamar la primacia
del còr y l'ènji valenciá.

Lluís Bernat

EL NINÒT DE LA FALLA

Vo no sé si vostés haurán oït alguna vegá la frase; pero me pareix que sí. Pera pintar gràficament al tipo desgarbat, desastrat, no hiá com dir: ¡Pareix un ninòt de la falla!

Supose qu' este dijo anirà ya de *capa caída*, es dir, qu' estarà caent en desús, en olvit, perque a la volta d' uns cuants anys la frase voldrà dir tot lo contrari de lo que ara significa.

El gèni, el instant artístic valencià, fará eixe milacre, com n' ha fet tants y tants més.

Les famoses y típiques falles valencianes están passant per una transformació que, sobre no llevarles son mèrit primitiu y esencial, qu' es demostrar el ingèni festiu y satíric del *pueblo soberano*, els anyadix les bellees incomparables del Art.

Ingèni y art s' agermanen ya huí en eixos hermosíssims catafalcs que han vingut á sustituir gloriósament a les falles d'ahir, compòstes per quatre pòsts y uns cuants *nanos* de palla, vestits de *deshechos* del veinat.

Algunes, moltes de les falles de huí, lujosíssimes, artístiques, ben pensaes y ben eixecutaes, no tenen pera mí més que un defecte: ¡el de que s' hagen de cremar tan pronte!

Per això dia que seguit la evolució fallera del mòdo que va, dins d' alguns anys no dirém pera pintar al tipo mal vestit y desastrat: «¡Pareix un ninòt de la falla!». ¡Qué ham de dir això, si els *ninòts de la falla* van a acabar per ser verdaders figuríns!

Y pròu, amics, perque si seguixc explotant el tema, no faltarà algún llegidor que diga:

—Pero, ¿qué vol eixe ninòt?

Barcelona y Mars 913.

S. Guastavino Robba

ES MILLOR

El meu esperit batalla
perque volgueda cantar
a nostra típica FALLA;
mes cantaré... el «Calla, calla...»,
¡que també es virtud callar!

14 Mars 1913.

F. Hernández Casajuana

LA FALLA PER DINS

BROMERA FILOSÒFICA
DE A QUINSET Y MITG

AGÜELETA llegidora que ya te cales les antiparres pera llegirmee; envellit llegidor que ya te pases la ma per la calva lluenta y fina; vine raere de mí y entrarém a la falla per una porta llargueruda y estreta.

Deixém els estirats ninots y els llenços emblanquints, en cenefes d' almànguena y dibuixos de blavet, y pasém dins, ahon en un montó esperen el fòc pera fer flama uns restos de vellea que algún record nos durán, y en contra de nostre desig, tal volta nos fasen pensar en atres dies de vida més jove.

Parlen els agüelos:

— Pareix mentira, gico; así está lo de tots els porxes del vehinat; tot ho han arreplegat els giquets...

— Ah, y que ha vingut pasejat damunt d' una estoreta velleta!

— Mira en qué ha parat el catre aquell del carabinero del 32...

— No cregues que no ha donat mal pago; sis anys, y gitantse dos en ell...

— ¿Qué se faría aquella mala pécora de carabinera?..

— ¡Qui sap! Se'n ana después d' empenyarli hasta la vaina y el correage, y ara... ¡soltali fil, que tira!

— ¡Arrepara, la cadireta del nostre Gostinet!

— No es eixa; aquella tenia l' asiento foradat.

— Sí qu' es; mira, en un barró dels tres que li queden, encara se veu sang d' una volta que l' ixqué del nas. ¡Pobret fill meu! ¡Malahídes febres!

— Al costat d' eixe paraigües está la sistella de la so Rosa, la qu' en lo carniser anava a migues aquell estiu...

— ¡Cuánt de matute qu' ha pasat eixa sistella!... Y ara, cul per amunt.

— ¡Gica, asò es la pollera de la cambiaora!...

— Arrepara en lo que hiá baix... El mundet teu, el que dugueres en una mudá pa vindre del teu poble a la botiga...

— ¡Quifns temp aquells, velleta!

— ¡Que templat qu' estaves, vellet!

— ¡Recatso, el armari del barber!

— Ya era hora! Ara descansará; ahí diuen que la seuà dòna amagaba als parroquiáns. ¡Quín escàndalo!

— ¡Cuánta pellòrfa! Asò será d' alguna márfega...

— Tal vegá la del llit del pare del serero, que morí tísic dies ha.

— ¡Quín final de hòme! Tota la vida treballant y ha mort arrinconat.

— Eixos fills descastats li han juplat en vida tots els aforrets que guardaba. No tenen perdó de Deu.

— ¡També ha vingunt así el sillonet de donya Camila, la impedida d' un costat!...

— Pues per les nits dihuen que la vehuen pasejant en lo monitor del *Ecce-Homo*. ¡Si no aplega a estar impedida!

— ¡Quína estoreta més llargueruda!...

— La del pati del marqués, gica; del marqués es també la levita que porta eixe ninòt de les patilles. ¡Quín *puf* de casa! Tot se ho ha menjat la justicia... ¿Això qué es tan entortillat?... Pareix una serp...

— ¡Ma que tenen pòca vergonya! El braguer de Rosen- do que se'l posá pa llíurarse de les quintes. ¡Tenen unpit!

— ¿Y tot asò ho cremarán? ¡Qué llástima!

— Y aventarán después les cèndres, y totes les rondalles qu' estos trastos nos conten callarán pa sempre. ¡Tot se pedrà! Pasaren les vides y deixaren records, y hui hasta l's records vòlen fer desapareixer...

— Pos lo qu' es la cuna del nòstre net Pepico no la cremarán; ara me dòl haberla donat; agáfala, se la endurém á casa...

— ¡Calla, tonta, ya es tart! Ara si nos veren traure de dins de la falla en tant de carinyo esta antigalla, nos creurien locos...

— ¿Qué fer, pues?

— Deixa que ho cremen tot; a la nit, cuant a la veu de *foc*! asò s' encenga, vorás cóm puja alta, molt alta, una flamerá de fum; tú y yo aguaitarém a la finestreta del porxet y vorás cóm el fum se desfá repartirse per els pòrxes, tornant a cascú, en esencia, lo que d' ell se va traure y el fòc consumí.

— ¡També asò?... ¡Gico, mira, la tapaora del...

— Tapa filla, tapa y anemsen, no nos cremen a nosatros també, que ya som dos trastos vells...

8 Mars 1913.

Antoni de Cidón

OMBRA Y LLUM

L' antigüísima costüm que hiá en Valencia de alsar falles y ferles cremar, es com un jòc de *ombra y llum*.

L' *ombra* es ama dels carrers cuant se dispón la plantà; la *llum*, fins la martellà darrera de los fusters;

Velats per algún veïn dormen a l' *ombra* els ninòts, y èrts els pilla, com paltròts, la *llum* tènua del matí;

Sense ferse un rofin bunyol, els nanos, *farts* en dijú,

la seu' *ombra* té cascú, y més *ombra* cuant més sòl;

De nou l' *ombra* vol lluytar apunt de pegarlos fòc, y en flama y purnes, al pòc, la *llum* la vé a derrotar;

Y a la que s' ha consumit y s' ha fet ya cèndra tot, y acallat el alborot, cascún tira cap' al llit,

Triunfant, per fí, de la *llum*, l' *ombra* ensenya al valencià, que la joya s' en pujá al Cèl, desvanida en fum.

FESTA DE PRIMAVERA

Tradicions benefides, tradicions venerades
que passéu per els segles y resteu perdurades!...

¡Oh, com es d' agradosa per festes ma ciutat,
per tot arreu joiosa, plena de claretat
que devalla del cel, en perfums y cansóns,
d' un sol que sonrient-li va omplint-la de petóns!

Per el mar, com gaviotes, van plàcids los navilis;
per el camp l' auzellada creuha cantant idilis.
Ha arribat Primavera; han esclatat les flòrs
y s' han obert alegres, rejuvenits, els còrs...

¡Oh, agradosa ciutat que respires plaher
engalanada en branques flairoses de llorer!

La costüm al reviure d'ú sabor de bonesa.
Hi ha en l' ambient un alé de goig y jovenesa...
Y al resonar les músiques van muntant les llaugeres
espurnes de les flames de clàssiques fogueres.

Tradició venerada, tradició benefida
que vens acariciant-nos y ens vens contant la vida!

La veu de benhaurança parla en nostre esperit.
La emoció del reviure s' acarona en el pit
y esclaten les rialles y totes les mirades
van plenes de tendrees y plenes de besades.

Y se trencá la calma de los claustres tranquilis
y a l' orgue canten, pàlides, les monges, tant humils...

Els madrigals segueixen pronunciats a l' orella...
Y ha retemblat la plassa pel trò de canterella...
Y s' ha quedat pausada la nit y silenciosa...
Y la costüm, triomfanta, sonriu magestuosa.

Tradició benefida, tradició venerada
que passes per els segles y restes respectada!

En la pau tranquilíssima de la nit sobirana,
roden les hòrbes mudes en lenta caravana.
L' ilució pera 'l jove; pera 'l vell l' anyorar...
¡Oh, costüm de la terra tant bella d' estimar!

Ilusions y anyorances que juntes les diria
cavalcant en el poitro de fòlta fantasia.

— PE-PA-ES —

El fill d' una bunyoleria
que hiá al canto del Mercat,
diu que' es artiste afamat
y amòstra a tots y pondera
un nano que ha modelat.

Y ahir, en son cafetí,
u li digué:—No entenc masa,
pero me pareix a mí
que següint eixe camí...,
¡acreditarás la casa!

R. SANMARTIN.

Baix de casa tinc la falla,
y si el proyepte me cualla
y no m' agarra canguelo,
yo heu fas!, mas que sobre palla
dòrga un sngle en la Modela.

Al fi, el meu pecat es pòc
y fill de bona intenció:
Cuant la falla es bote fòc,
agarre a ma sògra, y... ¡cròcl,
va a les flames pel balcó!

PEPICO EVE.

¡S' HAVÍA MORT!...

I

ELL, Ramonet, la criatura més viva y més moguda del barrio, el gic més simpàtic, més jarraire y mes ingeniós, s'havíá posat mal tres dies aváns de San Josep.

Desde l'seu llit, ¡cóm patfa de cor al oir del seus companys de peregrinació diaria per carrers y plasetes en busca de trastos vells pera la falla, els gillits de la típica cantinela, tan pronte se fea de nit!

Entones s'afonava cap y tot entre 'ls llansòls y mantes del llit, y plorava de rabia y emoció fortísima. ¡No poder ell també seguirlos, guillant y corrent!... Y en espasmes de despit cridava a sa mare y li fea tancar el balcó y les portes. No volía oiro. ¡No! ¡No!...

II

El dia de San Josep, s'agrává Ramonet. En sa casa tot estava de dòl. Ell, en cambi, era un prodigi d'ánim y de fortalea demanant vore la falla. Y el tragueren al balcó, y a la vista del «monument» y al oir les rialles de la chent y els sonidos de la música en l' entaulat y la bulla alegrencia y gloriosa en que tal floría, esclatá en un plòr de dolor y de martiri. ¡Pobre Ramonet!

III

Més tart, ya ben entrá la nit, delirava el malaltet, com un loco. Y totes les sehues rahóns extraviaes donaven al mateix punt. ¡Volía vore cremar la falla! Per no desilucionarlo, li diien que sí, que ya l'traurien al balcó cuant s'encenguera.

Quedá un moment en repós, ya adelantá la velá. De pronte, s'oiren unes veus atronaores que cridaven: ¡Foc! ¡Foc!

Ramonet, entones, despertá de sa modorra y pres d'una nerviositat febroença, volgué alsarse del llit. El sostingueren; pero ell, cada vegá mes empenyat en fugir d'allí y correr al balcó. No l'deixaven, y gillava y forcejava el pobre gic, víctima de son apasionament y de su locura... Al fi, no tingueren atre remey que, ben tapat, tráurelo al balcó.

El foc, ya en plena potència y en total domini de la falla, l'abrasava. Ses flames, encrespaes com malèfiques cabelleres, se reforçien fieresques... Tot se veia teneyit d'una llum de sang y d'alegria.

Ramonet mirava en ills trists y vidriosos l'espectacle. ¡La falla!... ¡Cóm anava desapareguint!... Y en efecte, de moment disminuïen les flames y la rojor se fea cada minut mes pòbra... Al temps, l'entusiasme de la gent pareixia esmortirse igual qu'el foc de la falla... S'anaven acallant pòc a pòc tots els roïdos... Hasta que se va desvanir en l'aire la contorció postrera e impotent de la última flamerá, y el fum s'en pujava a l'alt en espirals vanitoses que pronte se fongueren en les innombrables negrories del espay...

Mentres, Ramonet, quedament, en cilenci, suauament, deixava caure l'cap sobre l'muscle de sa mare. Y al dirli ésta un carinyo, ya no contestá. ¡S'havíá mort!...

TOS

MONTORO

FUERA EL CRISTAL DE ROCA, QUE PERJUDICA LA VISTA

Gasten ustedes el
CRISTAL ISOMETROPE

Tengan en cuenta que este cristal tiene la marca registrada, que es la siguiente:

Recomendamos esta casa por sus buenos géneros. Para los religiosos y religiosas, precio especial.

Casa DUPUY ► San Vicente, 42
(frente al Crédit Lyonnais)

¡VALENCIANS! ¡¡Ché!! ¡¡Ché!! ¡¡Ché!!
fumeu el paper

Instalaciones eléctricas
económicas

ALFREDO CALDERON, 6
(Antes Barrio de Pescadores)

175 % de economía!

JOSÉ ALPERA

VALENCIA

La CREADORA de las lámparas

monovárticas de filamento ESTIRADO

"ESTERN" ¡Irrompible! "ESTERN"

Fábrica de Molduras de todas clases

para Marcos y Muebles

V.^{da} de José Sanchis

Calle de la Jordana, 24

VALENCIA

Almacén de maderas
del país y extranjeras

— Viuda de
Martínez y Esteve

Bajada del Puente de San José

VALENCIA

Gran Taller de Hojalatería

de

Francisco Blesa

Especialidad en la montura de
bombas a todas profundidades.
- Herramientas modernas para
toda clase de trabajos - - - -

Bonaire, 15
VALENCIA

Lo Inconcebible

Gran bazar de CALZADO para señora y caballero

- ELEGANCIA
BUEN GUSTO

■ **10'50** pesetas par, á elegir

----- Único en su clase -----

Sección especial para niños á precios económicos

— ¿Dónde vas tan elegante
con calzado tan flamante?
— En busca de Leonor,
a declararle mi amor.

— ¿De Leonor? Te has caido
Es ese un tiempo perdido.
— Nada pa mí es imposible.
¡¡Calzo de Lo Inconcebible!....

Zaragoza, 19

VALENCIA

Casa Pampló

— Ros, Vidal y Escrich —

EN NOVEDADES

para Señoras y Caballeros presentamos
las colecciones más extensas
á precios sin competencia · · · · ·

Nueva sección de Sastrería

■ ■ Instalada en los entresuelos de la casa ■ ■

Grajes á medida

■ ■ para Caballeros ■ ■

Grajes á medida

■ ■ para Señoras ■ ■